

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
KVALITETS- OCH EKONOMIAVDELNINGEN
INSPEKTIONS- OCH ANALYSENHETEN

SID 1 (16)
2010-02-23

DECEMBER 2010

MÅL OCH RIKTLINJER

SOM LIGGER TILL GRUND FÖR

INSPEKTION AV FÖRSKOLA

Innehållsförteckning

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE - gäller alla skolformer	3
OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN	5
Utveckling sedan den senaste inspektionen	5
Styrning, ledning och kvalitetsarbete	5
Kunskaper, utveckling och lärande	7
Normer och värden – arbete mot alla former av kränkande behandling	10
Samverkan med hemmet och skolverksamheter	14

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE - gäller alla skolformer

Inspektions- och analysenheten utvärderar den pedagogiska verksamheten och främjar barns, ungdomars och vuxnas lärande genom att

- granska måluppfyllelsen utifrån nationella och kommunala styrdokument
- kontrollera efterlevnaden av nationella och kommunala riktlinjer
- granska förskolans/skolans kvalitetsarbete
- ge rekommendationer om vad som bör förändras och utvecklas

Vi genomför vårt uppdrag genom att

- läsa material som förskolan/skolan ställer till förfogande och även material från andra källor (ex. från Skolverket)
- intervjua barn/elever/studerande, personal och ledning. Vid granskningen av förskolors verksamhet intervjuas föräldrar i stället för barn.
- observera verksamheten

Inspektionen följs upp på olika sätt beroende på skolform och inspektionsresultat.

I första hand granskar vi måluppfyllelsen, det vill säga att vi bildar oss en så heltäckande bild som möjligt av hur målen i styrdokumentet tolkas och förverkligas på förskolan/skolan. Vi gör detta utifrån en prioritering av målområden från läroplaner och andra nationella styrdokument. Dessutom bedömer vi hur riktlinjerna i dessa styrdokument följs, liksom mål och riktlinjer i Stockholms stads skolplan och förskoleplan. Vid bedömning av enskilt drivna förskolor utgår vi även från Stockholms stads riktlinjer¹ för enskilt driven verksamhet. Vi utgår i våra granskningar också från vissa i sammanhanget relevanta och i forskarvärlden allmänt accepterade forskningsrön.

Förutom detta granskar vi förskolans/skolans förmåga att själv utvärdera sin kvalitet för att förbättra verksamheten och dess förmåga att omsätta utvärderingsresultaten till utvecklingsarbete. Detta kallar vi verksamhetens kvalitetsarbete. Hög kvalitet innebär enligt Skolverkets definition, som vi ansluter oss till, främst att verksamheten utmärks av att den väl:

- strävar mot och uppfyller nationella mål
- svarar mot nationella krav och riktlinjer
- uppfyller andra mål, krav och riktlinjer som är förenliga med de nationella (t.ex. skolplan, lokal arbetsplan och andra lokala planer)

¹ Riktlinjer för godkännande och rätt till bidrag för enskild förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg. Riktlinjerna är antagna av utbildningsnämnden den 12 juni 2008 och därefter omarbetade med hänsyn till nya bestämmelser den 1 juli 2009.

- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån de förutsättningar man har.²

Inspektörerna gör en bedömning av kvaliteten i måluppfyllelsen inom de granskade områdena. I avsnittet "Sammanställning av enhetens styrkor, svagheter och brister samt inspektörernas förslag på utvecklingsområden" beskrivs verksamheternas styrkor och svagheter liksom eventuella krav på åtgärder vid brister gällande lagar och förordningar samt förslag på utvecklingsområden. Utvecklingsområdena kan utgå från svagheter, men kan även baseras på styrkor liksom på bedömningar som varken redovisats som styrkor eller svagheter. Om inspektörerna finner styrkor som är av särskild betydelse och som kan utgöra föredöme för andra skolor eller förskolor kan de ange dem under rubriken "föredömlig kvalitet".

Inspektionen följs upp skriftligen med rektor/enhetschef ungefär ett halvår efter inspektionen. På grundval av en sammanfattande analys av genomförda inspektioner och annan typ av information såsom brukarundersökningar och statistik avger inspektörerna i samverkan en årlig rapport till utbildningsnämnden. Årsrapporten lämnas till utbildningsnämnden under augusti månad. Förskoleinspektörernas årsrapport ska inlämnas till kommunstyrelsen.

² Från Skolverkets verktyg "BRUK – för kvalitetsarbete i förskola och skola"

OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN (specifik beskrivning för inspektion av förskolan)

Stadens utbildningsinspektion granskar verksamheterna ur ett helhetsperspektiv. En inspektion av en förskola fokuseras alltid på nedanstående områden. Inspektörerna kan även kommentera och bedöma andra områden om det finns starka skäl till det.

Utveckling sedan den senaste inspektionen

Detta område finns med när en förskola eller förskoleenhet inspekteras på nytt.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Detta område granskas utifrån:

Läroplan för förskolan (Lpfö 98)

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för kvalitet i förskolan

Förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning

Förskoleplan för Stockholms stad

Stockholms stads kvalitetsstrategi (ILS)

Fokus i granskningen ligger i första hand på kvaliteten i de processer som utgör förskolornas kvalitetsarbete och ledarskap och i andra hand på kontroll av att förskolorna i formell mening följer regelverket.

Med utgångspunkt i styrdokumentet som nedan belyses med ett antal citat granskar inspektionen särskilt:

- Ledning och organisation
- Mål och systematiskt kvalitetsarbete

Lpfö 98 (citat)

Från avsnittet Förskola och hem
Arbetslaget skall

- beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten och
- se till att föräldrarna blir delaktiga i utvärderingen av verksamheten.

Från avsnittet Barns inflytande

Arbetslaget skall

- se till att alla barn får möjlighet att efter ökande förmåga påverka verksamhetens innehåll och arbetssätt och delta i utvärderingen av verksamheten.

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för kvalitet i förskolan (citat)

Både i inledningen till förskolans läroplan och i förarbetena till den klargörs att det är kvaliteten på den pedagogiska verksamheten som ska utvärderas och bedömas, inte barns enskilda prestationer. /.../

Inledningen till förskolans läroplan slår fast att förskolans uppdrag ställer höga krav på ledarskapet för verksamheten. /.../

Den pedagogiska ledningen är en viktig faktor för förskolans kvalitet. /.../

För att kunna medverka till att det pedagogiska arbetet utvecklas är det dessutom viktigt att förskolans chef har möjlighet att följa det dagliga arbetet i förskolan.

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning (citat)

Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse, och att vidta lämpliga åtgärder. För att förbättringar skall bestå och kvaliteten höjas behöver utvecklingen följas över tid. Den skriftliga kvalitetsredovisningen³ är ett verktyg för att stämna av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet. /.../

Förskolan /.../ bör

- redovisa viktiga förutsättningar för arbetet med barnen, så långt möjligt med samma nyckeltal över tid,
- redovisa prioriterade insatser i den pedagogiska verksamheten för att förverkliga de nationella målen,
- redovisa måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl förskolan /.../ har arbetat i riktning mot målen i skollagen respektive i läroplanerna.

Förskoleplan för Stockholms stad (citat)

I en målstyrd verksamhet är det förskolechefer som tillsammans med förskollärare och barnskötare ska avgöra hur målen ska nås. En kvalitativ utveckling av förskolan kräver ett pedagogiskt ledarskap, som skapar förutsättningar för den pedagogiska verksamheten att

³ Det finns inget statligt krav på upprättande av kvalitetsredovisning för enskilt drivna förskolor, men Stockholms stads riktlinjer för enskilt drivna förskolor anger att ett dokument med motsvarande innehåll årligen ska upprättas.

arbeta mot uppställda mål och skapa förutsättningar för ett systematiskt kvalitetsarbete. Pedagogiskt ledarskap avser både förskolechefer och förskollärare.

Varje huvudman har det yttersta ansvaret för kvaliteten i verksamheten. Förskolechefen har ett stort ansvar att leda, organisera, utveckla och utvärdera förskolans verksamhet. Särskilda satsningar ska göras för att stärka förskolecheferna i deras arbete.

Förskollärarna medverkar till att initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet i förskolan. Det pedagogiska arbetet i verksamheten utifrån målen i förskolans läroplan och förskoleplan samt uppföljning och utveckling ska organiseras så att det leds av förskollärare. /.../

Kvalitetsarbete i förskolan ska kännetecknas av systematik, där arbetet tar sin utgångspunkt i en beskrivning av nuläge, mål för verksamheten, uppföljning och utvärdering, analys och bedömning av resultat, utvecklingsåtgärder och nya mål. Uppföljning ska ske av de nationella målen och, för de kommunala verksamheterna, av kommunfullmäktiges mål.

För den kommunala förskolan sker detta enligt stadens integrerade ledningssystem (ILS) i samband med stadens budgetuppföljning, verksamhetsberättelse och i verksamheternas kvalitetsredovisningar. Verksamheten ska planeras, dokumenteras, utvärderas, utvecklas och analyseras i förhållande till sina mål och åtaganden.

För enskilt driven verksamhet gäller de nationella målen samt de prioriteringar som ges i stadens förskoleplan. Därutöver beslutar den enskilda huvudmannen kring egna mål för verksamheten samt system för uppföljning.

Pedagogisk dokumentation är ett redskap för att kontinuerligt följa upp och utveckla verksamheten. Genom pedagogisk dokumentation synliggörs arbetet och lärandet i förskolan. Den ger barn, personal och föräldrar underlag för att reflektera över lärandet och utvecklingen. Den kan även bli ett stöd i självvärdering och vara en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Föräldrarna får genom dokumentationen ett redskap för att kunna följa lärprocesser hos sina barn.

Kunskaper, utveckling och lärande

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpfö 98) och förskoleplan för Stockholms stad.

Läroplanens mål, som anger inriktningen på förskolans arbete och därmed också den önskade kvalitetsutvecklingen i förskolan, redovisas inte nedan. Däremot redovisas läroplanens riktlinjer för personalen då dessa preciserar dels det ansvar som vilar på alla som arbetar i förskolan, dels det ansvar arbetslaget har för att arbetet inriktas mot målen i läroplanen.

Med utgångspunkt i ett antal nedan citerade riktlinjer ur läroplanen samt citat ur förskoleplanen, granskar inspektionen särskilt:

- Förskolans arbetssätt
 - Rum för möten och lärande
 - Kultur, kreativitet och skapande
 - Ett språkutvecklande arbetssätt samt flerspråkighet
 - Matematik, natur
- Barn i behov av särskilt stöd

Lpfö 98 (citat)

Förskolans verksamhet skall präglas av en pedagogik, där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Den pedagogiska verksamheten skall genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön skall vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten skall främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

Verksamheten skall bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten. Den skall utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer skall tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.

Utveckling och lärande

Alla som arbetar i förskolan skall

- samarbeta för att erbjuda en god miljö för utveckling, lek och lärande och särskilt uppmärksamma och hjälpa de barn som av olika skäl behöver stöd i sin utveckling.

Arbetslaget skall

- ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen
 - utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga
 - upplever att det är roligt och meningsfullt att lära sig nya saker,
 - ställs inför nya utmaningar som stimulerar lusten att erövra nya färdigheter, erfarenheter, och kunskaper,
 - får stöd och stimulans i sin sociala utveckling,
 - ges goda förutsättningar att bygga upp varaktiga relationer och känna sig trygga i gruppen,
 - får stöd och stimulans i sin språk- och kommunikationsutveckling,
 - får stöd och stimulans i sin motoriska utveckling och
 - erbjuds en god omsorg med en väl avvägd dagsrytm.

- ta vara på barns vetgirighet, vilja och lust att lära samt stärka barns tillit till den egna förmågan,
- ge stimulans och särskilt stöd till de barn som befinner sig i svårigheter av olika slag,
- stimulera barns nyfikenhet och begynnande förståelse av skriftspråk och matematik,
- ge barn möjlighet att förstå hur egna handlingar kan påverka miljön och
- ge barn möjlighet att lära känna sin närmiljö och de funktioner som har betydelse för det dagliga livet samt få bekanta sig med det lokala kulturlivet.

Från avsnitt Barns inflytande

Arbetslaget skall

- se till att alla barn får möjlighet att efter ökande förmåga påverka verksamhetens innehåll och arbetssätt och delta i utvärderingen av verksamheten.

Förskoleplan för Stockholms stad (citat)

En förskola i världsklass kräver fokus på hur barn lär och på att skapa tillit hos barn för den egna förmågan att lära. De erfarenheter barn får i förskolan påverkar deras föreställningar om sig själva som individer och inställningen till lärande och till omvärlden.

Medarbetarnas förhållnings- och arbetssätt ska skapa förutsättningar för en positiv självbild hos barnet som en tänkande, lärande och skapande människa./.../

Lek, lärande, kreativitet och omsorg är en helhet. Utmärkande för förskolan är leken och de nära relationerna mellan barn och mellan barn och vuxna. I leken utvecklar barn kommunikativ- och social kompetens och empatisk förmåga. /.../

Ett föränderligt samhälle ställer höga krav på kommunikativ förmåga och förmåga att behärska det svenska språket. Arbetet med barns språkutveckling ska utgå från barnets individuella förutsättningar och behov. /.../

Förskolan ska tillsammans med föräldrarna lägga grunden till flerspråkighet hos barn med andra modersmål än svenska. /.../

Förskolan ska ge barn tillgång till kulturella upplevelser och uppmuntra och utveckla barns förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former. /.../

Förskolan ska erbjuda en verksamhet där barns tankar, teorier och erfarenheter tas tillvara. Deras nyfikenhet och lust att utforska matematik och naturvetenskap ska utmanas. /.../

Rummets utformning både inom- och utomhus har stor betydelse för möjligheten till möten mellan barn och vuxna och för kvaliteten i den pedagogiska verksamheten. Den fysiska miljön ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande.

Normer och värden – arbete mot alla former av kränkande behandling

Detta område granskas utifrån skollagen och diskrimineringslagen (2008:571) samt Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, men även i hög grad utifrån läroplanens (Lpfö 98) värdegrund och dess avsnitt Normer och värden och Barns inflytande samt förskoleplan för Stockholms stad.

Läroplanens mål, som anger inriktningen på förskolans arbete och därmed också den önskade kvalitetsutvecklingen i förskolan, redovisas inte nedan. Däremot redovisas läroplanens riktlinjer för personalen då dessa preciserar dels det ansvar som vilar på alla som arbetar i förskolan, dels det ansvar arbetslaget har för att arbetet inriktas mot målen i läroplanen.

Med utgångspunkt i ett antal nedan citerade riktlinjer ur läroplanen samt citat ur förskoleplanen, granskas i första hand förskoleenhetens arbete för att motverka kränkningar och diskriminering samt resultaten av dess arbete. Därtill granskas även utformningen av den plan eller de planer som upprättas för detta arbete. Tydliga avsteg från de nedan citerade riktlinjerna rörande planerna karakteriseras som brister som måste åtgärdas. Avsteg av annan typ kan bedömas som svagheter och/eller utvecklingsområden.

Skollagen kap. 14 a (citat)

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Lag (2008:571).

7 § Huvudmannen ska se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Lag (2008:571).

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Lag (2008:571).

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. Lag (2008:571).

10 § Om huvudmannen eller personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är huvudmannen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Lag (2008:571).

Diskrimineringslagen (citat)

Utbildning

Målinriktat arbete

14 § En utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen ([1985:1100](#)), utbildning enligt högskolelagen ([1992:1434](#)) eller utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen ([1993:792](#)) om tillstånd att utfärda vissa examina ska inom ramen för denna verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Närmare föreskrifter om utbildningsanordnarens skyldigheter finns i [15](#) och [16 §§](#).

Att förebygga och förhindra trakasserier

15 § En utbildningsanordnare som avses i [14 §](#) ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att något barn eller någon elev eller student som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning eller för sexuella trakasserier.

Likabehandlingsplan

16 § En utbildningsanordnare som avses i [14 §](#) ska varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som avses i [15 §](#). Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redovisning av hur de planerade åtgärderna enligt [första stycket](#) har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (citat)

2 § En likabehandlingsplan enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) och en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (citat)

Arbetet med planerna mot diskriminering och kränkande behandling är en del av det främjande och förebyggande arbetet och bör bedrivas så att

- det resulterar i en gemensam plan eller i två planer som hänger ihop på ett systematiskt sätt,

- integreras med arbetet med ordningsregler och det systematiska arbetsmiljöarbetet och präglas av ett helhetstänkande, samt
- bedrivs på ett sådant sätt att de blir kända i verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare.

Planerna bör innehålla

- en beskrivning av verksamhetens långsiktiga mål och insatserna för det främjande arbetet,
- de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationen i verksamheten,
- konkreta mål för och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt en ansvarsfördelning för detta,
- tydliga rutiner för akuta och uppföljande åtgärder avseende inträffade kränkningar och hur dessa ska dokumenteras, samt
- en beskrivning av hur barn och elever har varit delaktiga i arbetet med att ta fram planerna.

Lpfö 98 (citат)

Förskolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem.

Normer och värden

Alla som arbetar i förskolan skall

- visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet och
- stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra.

Arbetslaget skall

- ansvara för att varje barn får sina behov respekterade och tillgodosedda och får uppleva sitt eget värde,
- ansvara för att förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar,
- lyfta fram och problematisera etiska dilemman och livsfrågor,
- göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlande,
- ansvara för att det utvecklas normer för arbetet och samvaron i den egna barngruppen och
- samarbeta med hemmen när det gäller barnens fostran och med föräldrarna diskutera regler och förhållningssätt i förskolan.

Från avsnittet Barns inflytande

Alla som arbetar i förskolan skall

- verka för att det enskilda barnet utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i förskolan och
- verka för att varje barns uppfattningar och åsikter respekteras.

Arbetslaget skall

- ta till vara varje barns förmåga och vilja att ta ett allt större ansvar för sig själv och för samvaron i barngruppen,
- verka för att flickor och pojkar får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten och
- förbereda barnen för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Förskoleplan för Stockholms stad (citat)

Förskolan ska genomsyras av ett demokratiskt förhållningssätt, såväl i arbetsformer, som i omsorg, fostran och lärande. Barn ska mötas med respekt och därmed få den tillit som krävs för att utveckla demokratiska värden. Öppenhet, respekt och omsorg om det enskilda barnet ska präglade förskolan. Flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att pröva och utveckla sina förmågor och intressen. Förskolans miljö ska vara inbjudande och locka till lek. Miljöns utformning kräver planering och eftertanke för att undvika ett begränsande könsrollstänkande.

Förskolans miljö ska vara sådan att ett klimat av trygghet och tillit mellan personal och barn och mellan barnen skapas. För att alla barn ska våga utforska och erövra ny kunskap är det viktigt med en lugn och trygg miljö. Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering eller för kränkande behandling. Alla förskolor ska aktivt arbeta utifrån en plan om likabehandling. Förskolan ska i dialog med föräldrarna förmedla sin värdegrund. /.../

Barn i förskolan har olika bakgrund, tankar, förutsättningar och erfarenheter. Förskolans uppgift är att ge möjlighet till stimulerande möten. Nyfikenheten och lusten i mötet utvecklar barns empati. Olikheterna är en tillgång i det pedagogiska arbetet. /.../

Barn ska utifrån sin förmåga ha inflytande över och vara delaktiga i utformningen av förskolans miljö och verksamhet. Förskolans arbetsformer och förhållningssätt ska medverka till att varje barn i förskolan utvecklar demokratisk kompetens.

Samverkan med hemmet och skolverksamheter

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpfö 98) och förskoleplan för Stockholms stad.

Med utgångspunkt i ett antal nedan citerade riktlinjer ur läroplanen samt citat ur förskoleplanen, granskar inspektionen särskilt:

- Samverkan med hemmet
- Samverkan med skolverksamheter

Lpfö 98 (citat)

Förskola och hem

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna skall ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Alla som arbetar i förskolan skall

- visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer.

Arbetslaget skall

- ansvara för att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan,
- föra fortlöpande samtal med barnens föräldrar om barnets trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal,
- ge föräldrarna möjligheter att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen
- beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten och
- se till att föräldrarna blir delaktiga i utvärderingen av verksamheten.

Lpfö 98 (citat)

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Förskolan skall sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett

långsiktigt perspektiv. Samarbetet skall utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

När barnets övergång till de nya verksamheterna närmar sig har förskolan den särskilda uppgiften att finna former för att avrunda och avsluta förskoleperioden. Vid övergången till nya verksamheter skall särskild uppmärksamhet ägnas de barn som behöver särskilt stöd.

Arbetslaget skall

- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskoleklass, skola och fritidshem och samverka med dem
- tillsammans med personal i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet uppmärksamma varje barns behov av stöd och stimulans

Förskoleplan för Stockholms stad (citat)

Förskolan och hemmet

Förskolan ska präglas av ömsesidighet i ansvaret mellan föräldrar och förskola och respekt för föräldrars erfarenheter. Föräldrar ska få en helhetsuppfattning om barnets förskoletid och ges möjlighet till olika former av inflytande. Alla föräldrar ska få vetskap om mål och åtagande för verksamheten och hur det egna barnet utvecklas samt om åtaganden nås. Varje förälder ska under hela förskoletiden aktivt kunna samverka om sitt barns allsidiga utveckling. Utvecklingssamtal ska genomföras regelbundet och baseras på den dokumentation och utvärdering av verksamheten som förskolan gör. Samtalet ska beskriva på vilket sätt förskolans arbete bidrar till barnets utveckling och trivsel och lärande. /.../

Förskolan i samverkan med grundskolan

Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen) har ett gemensamt ansvar för det livslånga lärandet, för barns fostran, utveckling och lärande. Detta är en förutsättning för att en helhetssyn och gemensam barn- och kunskapssyn utvecklas. Överlämnandeprocessen är en gemensam angelägenhet för förskolan och grundskolan för att kunna uppnå pedagogisk kontinuitet.

Vid övergången från förskola till skola ska barnet stå i centrum. Överlämnandesamtalet mellan förskola och skola ska innefatta en dokumentation av förskolans pedagogiska arbete under barnets förskoletid. Alla barn och föräldrar har rätt till en väl organiserad övergång mellan förskolan och grundskolan. För barn i behov av särskilt stöd är det särskilt angeläget att detta organiseras väl. Alla föräldrar har rätt att delta vid överlämnandesamtal mellan förskola och skola. Föräldrar har ansvaret för att informera skolan om det egna barnet vid övergången.